

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
DLA GMINY JASŁO
NA LATA 2023-2026

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
I. Podstawy prawne	4
II. Analiza zjawiska przemocy domowej w Gminie Jasło	6
1. Wprowadzenie	6
2. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie (domowej)	6
3. Statystyka dot. przemocy domowej	10
4. Zasoby instytucjonalne	13
5. Analiza SWOT	14
III. Cel Główny oraz Cele Strategiczne Programu	16
1. Cel Główny	16
2. Cele Strategiczne Programu	16
IV. Zespół Interdyscyplinarny	25
1. Powoływanie i skład ZI	25
2. Funkcjonowanie i działalność ZI	26
3. Zadania ZI	27
4. Grupy diagnostyczno-pomocowe	29
5. Skierowanie osoby stosującej przemoc do uczestnictwa w programach pomocowych	31
V. Realizacja Programu oraz finansowanie	33
VI. Prognoza zmian	34
VII. Monitoring i ewaluacja	35
Zakończenie	36

WSTĘP

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem, które występuje powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu, zakładzie pracy, szkole, środkach masowego przekazu i w rodzinie. Jednak przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe. Daje o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Najbardziej jednak niepokojące jest to, że [...] *przemoc rodzi przemoc, tworząc swoistą spiralę przemocy, obejmującą coraz to nowe generacje pokoleń.*

Zjawisko przemocy domowej jest definiowane przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Należy zaznaczyć, że ustawa ta została gruntownie znowelizowana w 2023 r. (ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw), włącznie z samą nazwą tego aktu prawnego. Dotychczasowe pojęcie „przemocy w rodzinie” zostało zastąpione przez „przemoc domową”. Dodatkowo, rozszerzono zakres zadań podmiotów, które tworzą cały system przeciwdziałania przemocy domowej (szczególnie w obszarze zadań gmin). Wspomniana definicja przemocy domowej, charakteryzuje ją jako: *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.*

Definicja określa zarówno podstawowe cechy przemocy, jak i jej konsekwencje. W literaturze wymienia się kilka rodzajów przemocy:

- przemoc fizyczną,
- przemoc psychiczną,
- przemoc seksualną,
- przemoc ekonomiczną,
- zaniedbywanie.

Ze względu na osoby poszkodowane wymienia się: przemoc w związku (małżeńskim, partnerskim), przemoc wobec dzieci, przemoc wobec osób starszych, przemoc wobec osób niepełnosprawnych. Należy też zwrócić uwagę, że zgodnie z aktualnie przyjętą w literaturze oraz praktyce interwencyjnej i pomocowej terminologią, osoby mogą być uwikłane w przemoc w trzech niezależnych lub mocno powiązanych, a nawet nakładających się rolach:

- osoby doznającej przemocy (w starej terminologii-ofiary przemocy),
- osoby obserwującej przemoc (dawniej nazywanej świadkiem przemocy),
- osoby stosującej przemoc (w starej terminologii-sprawcy przemocy).

Zgodnie z wspomnianą ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej (art. 6 ust.2), do zadań własnych gmin w zakresie przeciwdziałania przemocy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Niniejszy Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Jasło, w szczególności:

- 1) rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej,
- 2) rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej,
- 3) świadków przemocy domowej,
- 4) osób stosujących przemoc.

I. PODSTAWY PRAWNE

Podstawę prawną opracowania niniejszego Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla Gminy Jasło na lata 2024-2026 (dalej jako: Program) stanowi ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm. – w szczególności uwzględniono zmiany wynikające z ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2023 r., poz. 535), a także następujące akty prawne:

1. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.);
2. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
3. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 172);
4. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.);
5. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.);
6. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1870).

Dodatkowo, przy opracowywaniu niniejszego Programu wzięto pod uwagę przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 ze zm.), Kodeksu Karnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.) oraz Kodeksu postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 1375 ze zm.).

Dokument jest również zgodny z Konwencją Stambulską – Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. – ratyfikowana przez rząd polski w 2015 r.

Ponadto, Program niniejszy jest zbieżny z celami i kierunkami działań zawartymi w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Jasło na lata 2021-2025*, w szczególności z Celami operacyjnymi:

- Podejmowanie działań służących pogłębieniu wrażliwości oraz świadomości społeczności lokalnej w zakresie przemocy w rodzinie;
- Koordynowanie działań służących budowaniu skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

II. ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE JASŁO

1. Wprowadzenie

Zjawisko przemocy domowej w Gminie Jasło zostało rozpoznane na podstawie kilku bazowych elementów. W pierwszej kolejności, należy wskazać, że w 2022 r. przeprowadzona została w gminie Diagnoza problemu przemocy w rodzinie (wg nomenklatury przed nowelizacją ustawy z 2023 r.). Kolejno, przedstawiono dane statystyczne uzyskane z Ośrodka Pomocy Społecznej i Zespołu Interdyscyplinarnego. Dane te dotyczą ujawnionych faktów przemocy w rodzinie i z pewnością nie obrazują w całości skali problemu przemocy. Na koniec, powyższe informacje uzupełniono o przedstawienie posiadanych zasobów, jak również analizę SWOT.

2. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie (domowej)

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie (domowej)¹ została sporządzona w 2022 r., w oparciu o badania przeprowadzone wśród dorosłych mieszkańców (100 osób) oraz uczniów szkół (236 uczniów). Z uwagi na obszerny charakter dokumentu Diagnozy, w niniejszym Programie przedstawione zostaną jedynie rekomendacje zawarte w tejże Diagnozie.

Dokonując analizy opracowanego materiału statystycznego stwierdzono, że Gmina Jasło boryka się z problemem przemocy domowej jednak jego skala nie jest na rażąco wysokim poziomie. Dokładne oszacowanie skali zjawiska przemocy jest dość trudne. Często bowiem ofiary agresji nie przyznają się do tego, co może być spowodowane, między innymi, racjonalizacją, usprawiedliwianiem sprawców, obwinianiem siebie. Niektórzy respondenci ukrywają zjawisko przemocy w rodzinie, gdyż stanowi ono temat wstydlivy.

W celu minimalizowania tych efektów, w badaniu zastosowano pytania dotyczące znajomości przypadków przemocy domowej w najbliższym otoczeniu oraz własnej rodzinie, osobistych doświadczeń respondentów z przemocą w rodzinie – jako ofiar oraz sprawców. 55,00% mieszkańców uważa, że w gminie występuje przemoc domowa, zaś 18,00% badanych twierdzi, że w ich rodzinach dochodzi do aktów przemocy. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym tylko wskazują na obecność problemu przemocy w Gminie Jasło.

¹ W niniejszym podrozdziale występuje również pojęcie „przemoc w rodzinie”, z uwagi na fakt, iż przedstawiana Diagnoza została wykonana w 2022 r.

W związku z tym rekomenduje się wprowadzenie następujących działań:

- Działania profilaktyczne na terenie Gminy Jasło powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty.
- Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów przemocy domowej, alkoholizmu, narkomanii zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe.
- Ankietowani biorący udział w badaniu najczęściej rozumieją przemoc jako przemoc fizyczną, o czym świadczy wskazywanie na istnienie widocznych symptomów aktu przemocy (widoczne ślady pobicia), znacznie rzadziej klasyfikowane są zachowania z przemocą psychiczną. Mieszkańcy Gminy Jasło uważają także, że przemoc dopuszczają się głównie mężczyźni (85,00%). Przemoc do której dochodzi w rodzinie współwystępuje z innymi problemami społecznymi, szczególnie nadużywaniem alkoholu (83,00%) i innych substancji psychoaktywnymi.
- Występowanie przemocy w rodzinie na terenie Gminy Jasło jest wrażliwym zjawiskiem, które wymaga dalszej uwagi i monitorowania, ponieważ osoby doświadczające tego typu zagrożenia często decydują się nie ujawniać problemu. Należy również wziąć pod uwagę osoby, które nie są świadome, że sytuacje, do których dochodzi w ich rodzinach należy zaliczać do agresji i przemocy. Należy prowadzić działania edukacyjne, których celem jest upowszechnienie wiedzy odnośnie problemu przemocy, w tym jej form oraz sposobów radzenia sobie z problemem.
- Na badanym terenie funkcjonują podmioty i instytucje pomocowe, które oferują skuteczne formy wsparcia dla osób i rodzin doświadczających przemocy, jednak mieszkańcy powinni mieć świadomość, gdzie i w jaki sposób mogą poszukiwać pomocy. W celu wzmocnienia wiedzy mieszkańców Gminy Jasło o instytucjach świadczących przemoc należy skupić się na rozpowszechnieniu informacji na ich temat oraz przedstawić formy wsparcia.

- Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe oraz kierowanie działań do młodszych uczniów w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych.
- Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem uzależnienia od alkoholu, narkotyków lub przemocy domowej. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem uzależnień lub przemocy w rodzinie na poziomie rodzinnym, jak i społeczności lokalnej.
- Występowanie przemocy w rodzinie znacząco wpływa na jej funkcjonowanie oraz zmienia relacje między członkami rodziny. Doświadczanie lub wymierzanie przemocy niesie ze sobą szereg złożonych skutków, w tym rozpad danej rodziny. Uzyskane odpowiedzi pokazują, że sprawcy przemocy niechętnie przyznają się do stosowania tego typu zachowań, co sprawia, że trudne jest dotarcie z pomocą do rodzin borykających się przemocą. Zdaniem pracowników służb porządkowych i socjalnych do najbardziej skutecznych form pomocy dla sprawcy przemocy jest przede wszystkim wsparcie psychologa oraz udział w terapii, która pomaga uświadomić sobie istnienie problemu oraz uczy radzenia z trudnymi emocjami. Formą pomocy, która zdaniem badanych przynosi również zamierzone efekty jest procedura „Niebieskiej Karty”, która obejmuje czynności podejmowane w związku z podejrzeniem, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy domowej i pozwala na interwencje odpowiednich służb. W tym przypadku rekomenduje się przeprowadzenie kampanii zachęcającej do reagowania na przemoc oraz nawiązanie współpracy z służbą zdrowia (lekarzami, pielęgniarkami) w celu usprawnienia procedury „Niebieskiej Karty”.
- Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Alkoholizm oraz przemoc domowa to jedno z ważniejszych problemów społecznych, które dotyczą Gminę Jasło. Na występowanie przemocy domowej wskazują również informacje udzielone od dzieci i młodzieży szkolnej. Rodzinom z problemem alkoholowym powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów. Z kolei, na terenie gminy

powinna zostać przeprowadzona lokalna kampania uwrażliwiająca na szkodliwość alkoholu oraz zachęcająca do ograniczenia jego nadmiernego spożywania.

- Rekomenduje się przeprowadzenie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy w rodzinie. Planowane działania edukacyjne służyłyby również zwiększeniu poziomu wiedzy o konsekwencjach stosowania przemocy wobec dzieci i wzmocnieniu ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych (przykładowo, nauka rozwiązywania konfliktów rodzinnych).
- Szkolenia dla rodziców – rekomenduje się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój emocjonalny dziecka oraz sposoby skutecznej komunikacji. Zdobyta wiedza pozwoli rodzicom lepiej wypełniać swoje obowiązki, pomoże zrozumieć psychikę młodego człowieka, a także mechanizmy rządzące jego postępowaniem. Efektem tych działań będzie wzmocnienie więzi rodzinnych.
- Z zebranego materiału badawczego wynika, iż 9,00% respondentów uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą. Zwiększenie świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania agresji w procesie wychowania, przy jednoczesnej edukacji w zakresie innych skutecznych i bezpiecznych dla rozwoju dziecka metod wychowawczych, poprzez warsztaty i zajęcia organizowane dla rodziców oraz przy wykorzystaniu strategii informacyjnej, zarówno w środkach masowego przekazu, jak i w społeczności lokalnej.
- Pikniki rodzinne/ gry miejskie – tego typu działania profilaktyczne mają na celu wzmocnienie więzi rodzinnych. Piknik, czy też gra terenowa to dobra okazja, aby rodzina mogła spędzić wspólnie czas, a przy okazji uczestniczyć w zajęciach profilaktycznych.
- Dane uzyskane dzięki badaniu młodzieży szkolnej pokazały, że na problem przemocy rówieśniczej narażeni są wszyscy uczniowie. Uczniowie wskazali, iż w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami – takiej odpowiedzi udzieliło 25,85% uczniów.
- Badania wykazały potrzebę przeprowadzenia warsztatów profilaktycznych, których celem będzie rozwijanie kompetencji emocjonalnych uczniów lub przedstawienie sposobów na rozładowywanie napięcia, emocji w grupie.

- Zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole. Podjęcie działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu.
- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenie szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.
- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach przeciwdziałania przemocy, agresji oraz rozwiązywaniu konfliktów między uczniami, a także zmotywowaniu do nauki szkolnej.

3. Statystyka dot. przemocy domowej

Informacje dot. danych statystycznych w zakresie zjawiska przemocy domowej oraz podejmowanych działań zapobiegawczo-profilaktycznych, oparto o Sprawozdanie z realizacji poprzedniego Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie za rok 2022.

W ramach zadań mających na celu zwiększenie zakresu działań profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, Gmina Jasło kontynuowała rozpowszechnianie informatorów dla osób dotkniętych przemocą, jak również zleciła przeprowadzenie badań i wykonanie Diagnozy problemu przemocy (o której mowa w poprzednim podrozdziale). Ponadto placówki oświatowe podległe pod Referat Organizacyjno-Społeczny i Oświaty w Gminie Jasło zrealizowały 7 programów profilaktycznych, które miały na celu naukę radzenia sobie w sytuacjach trudnych, naukę panowania nad swoimi emocjami oraz ćwiczenia asertywnych zachowań. Były to programy pt. *„Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”* oraz program *„Znajdź właściwe rozwiązanie”*. Wskazane programy były zrealizowane w 4 Szkołach Podstawowych, a łącznie uczestniczyło w nich 221 uczniów z terenu Gminy Jasło. Szkoła Podstawowa w Opaciu nie wskazała realizacji programów profilaktycznych, jednak podała, że kadra szkoły brała udział w konferencjach poruszających zagadnienie przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania temu zjawisku. Ponadto wychowawcy oraz pedagodzy realizowali tematykę odnoszącą się do przemocy podczas zajęć klasowych. Na stronie internetowej szkoły umieszczano informacje na temat instytucji wspierających osoby zagrożone przemocą oraz

tworzono tematyczne gazetki ściennie. W pozostałych szkołach wskazano także na prelekcje dla uczniów i rozmowy indywidualne.

W ramach prowadzonej procedury „Niebieska Karta” placówki oświatowe objęły trójkę dzieci pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub innej placówce. Przedstawiciele placówek oświatowych tacy jak pedagodzy lub wychowawcy byli powołani do grup roboczych jako ich członkowie i wspólnie z pozostałymi członkami takimi jak: pracownik socjalny, dzielnicowy KPP, przedstawiciel GKRPA, kurator społeczny czy zawodowy opracowywali plan pomocy rodzinie w celu ustania przemocy domowej.

Liczba osób skierowanych do placówek pomocowych wyniosła 28 osób. Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa wyniosła: 90 w tym:

- Poradnictwo psychologiczne w OIK Jasło – 9 osób;
- Poradnictwo psychologiczne w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Jasle – 11 osób;
- Poradnictwo prawne w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Jasle – 6 osób;
- Poradnictwo socjalne – 81 osób.

W ramach zapewnienia bezpiecznego schronienia osobom dorosłym i rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie (domową) członkowie grupy roboczej oraz pracownicy socjalni GOPS informowali o możliwości skorzystania ze specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy. Łącznie o w/w formie wsparcia poinformowano 1 osobę, natomiast nikt nie skorzystał z miejsc w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy domowej. Osoby dotknięte przemocą domową, które czuły się zagrożone opuszczały swoje dotychczasowe miejsce zamieszkania, i znajdowały schronienie u najbliższej rodziny.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom podejmowano działania interwencyjne w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dzieci. Liczba interwencji związanych z podejrzeniem stosowania przemocy wobec dzieci wyniosła 17, w tym:

- 9 interwencji funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Jasle,
- 8 dzieci było objętych działaniami interwencyjnymi w ramach prowadzonej procedury Niebieskie Karty.

W ramach procedury Niebieskie Karty podejmowano następujące działania:

- wgląd w sytuację rodziny do Sadu Rodzinnego,
- powołanie do grupy roboczej kuratora rodzinnego,
- powołanie do grupy roboczej przedstawiciela oświaty,
- praca socjalna w tym cykliczne wizyty w środowisku,
- wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa dzieci przez dzielnicowego KPP,
- objęcie rodziny pomocą asystenta rodziny.

W ramach w/w interwencji nie zabezpieczono żadnego dziecka.

W 2022 roku liczba prowadzonych procedur „Niebieska Karta” przez grupy robocze wyniosła 43, przez KPP Jasło – 34, liczba powołanych grup roboczych wyniosła 27, natomiast liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (domową) wskazanych przez GOPS wyniosła 56 osoby, a przez KPP Jasło – 34 osób. W ramach prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” członkowie grup roboczych tworzyli plan pomocy rodzinie w ramach którego prowadzili pracę socjalną w tym cykliczne wizyty w miejscu zamieszkania oraz wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą realizowane przez dzielnicowych KPP Jasło.

Rodziny, w których prowadzona była procedura „Niebieska Kart” mające trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo wychowawczych informowano o możliwości skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny. O takiej możliwości poinformowano 4 rodziny, natomiast 3 rodziny podjęły współpracę z asystentem.

Działania podejmowane przez członków grupy roboczej, GOPS oraz GKRPA to:

- Prowadzenie rozmów z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy na temat konsekwencji stosowania przemocy domowej,
- Informowanie o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,
- Motywowanie osób stosujących przemoc domową i osób podejrzanych o stosowanie przemocy do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
- Monitorowania procedury przebadania pod kątem uzależnienia od alkoholu.

Liczba osób objętych w/w działaniami wyniosła 39. Osoby spożywające alkohol były kierowane do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 7 osób,

natomiast leczenie podjęło 4 osoby. Osoby, wobec których prowadzono procedurę pod kątem ewentualnego uzależnienia od alkoholu wyniosła 11.

W okresie sprawozdawczym Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy w Jaśle opracował „*Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Powiecie Jasielskim na rok 2022*”. Program ten nie został jednak zrealizowany ze względu na brak chętnych osób.

W 2022r. w siedzibie Urzędu Gminy zorganizowano szkolenie dla członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz członków grup roboczych pt. „*Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – najnowsze zmiany w przepisach, nowelizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*”. W szkoleniu wzięło udział 11 osób.

W szkoleniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie organizowanych przez firmy zewnętrzne uczestniczyło 2 pracowników GOPS W Jaśle. Był to pracownik socjalny oraz asystent rodziny. Szkolenie pt. „*Współczesne oblicza przemocy*”.

Pracownik socjalny będący członkiem grup roboczych oraz członkiem Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w grudniu 2022r. ukończył Specjalistyczne Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – kurs II stopnia. Studium prowadzone było przez Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” w Warszawie.

4. Zasoby instytucjonalne

Zasoby instytucjonalne na terenie Gminy – podmioty świadczące pomoc w zapobieganiu i przeciwdziałaniu przemocy domowej:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (dalej: GOPS),
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Jasło
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dalej: GKRPA),
- Urząd Gminy,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Jasło
- Placówki ochrony zdrowotnej,
- Placówki oświatowe.

Dodatkowo, należy wskazać na instytucje powiatowe, obejmujące swoim działaniem teren Gminy Jasło, stanowiące wsparcie w realizacji działań wynikających z niniejszego Programu:

- Sąd Rejonowy w Jasle,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej (przy Sądzie Rejonowym),
- Prokuratura Rejonowa w Jasle,
- Komenda Powiatowa Policji w Jasle,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jasle pozostający w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle,
- Ośrodek Psychoterapii w Jasle,
- Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w Jasle.

5. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzieli się na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych problemów. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

<u>MOCNE STRONY</u>	<u>SŁABE STRONY</u>
- działalność punktu informacyjno-konsultacyjnego ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Jasło - funkcjonowanie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej - działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, - działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - podejmowanie działań profilaktycznych przy udziale instytucji zajmujących się zapobieganiem uzależnieniom realizowanych przez szkoły, - dobre i sprawne funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, - skoordynowany system pomocy i wsparcia osobom i rodzinom potrzebującym pomocy, - dobra współpraca z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej pozostającym w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle.	- niewystarczająca ilość pedagogów szkolnych, psychologów w szkołach do rozwiązywania wszystkich problemów, - długi okres oczekiwania na skorzystanie z terapii uzależnień, usług specjalistów, - brak placówki Wsparcia Dziennego w formie specjalistycznej, - słabo rozwinięty wolontariat w ramach pracy z dziećmi na terenach wiejskich, - niedostateczne działania profilaktyczno-korekcyjne dla osób dorosłych.
<u>SZANSE</u>	<u>ZAGROŻENIA</u>
– szanse na zdobycie środków pomocowych unijnych i rządowych, – dalsze systematyczne umacnianie rodziny, motywowanie do właściwej egzystencji i funkcjonowania rodziny w środowisku, – zmieniające się przepisy korzystnie wpływające na lokalizację ilości punktów sprzedaży alkoholu oraz zakaz spożywanie w miejscu publicznym.	- niska świadomość społeczności lokalnej dotycząca problemów przemocowych, - brak pozytywnych wzorców w rodzinie, - brak reakcji społeczeństwa oraz przyzwolenie na przejawy demoralizacji dzieci i młodzieży, - bierna postawa społeczności lokalnej w zgłaszaniu problemu przemocy domowej

III. CEL GŁÓWNY ORAZ CELE STRATEGICZNE PROGRAMU.

1. Cel Główny.

Celem Głównym niniejszego Programu jest:

PODEJMOWANIE BIEŻĄCYCH ORAZ PROFILAKTYCZNYCH
(ZAPOBIEGAWCZYCH) DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO ZNACZNEGO
ZMNIEJSZENIA SKALI ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.
ZMIANA NEGATYWNYCH POSTAW SPOŁECZNYCH TOLERUJĄCYCH
PRZEMOC LUB UTRUDNIAJĄCYCH INTERWENCJE
W PRZYPADKACH UJAWNIONEJ PRZEMOCY.

2. Cele Strategiczne Programu.

Cele Strategiczne określone w niniejszym Programie wynikają z przeprowadzonej diagnozy skali zjawiska problemu przemocy domowej, jak również stanowią swego rodzaju kontynuację dotychczas podejmowanych działań (z uwzględnieniem zmian oraz koniecznością pogłębienia realizowanych zadań).

<u>Cel strategiczny nr 1:</u> <u>Koordinacja działań lokalnych podmiotów – realizacja zadań</u> <u>przez Zespół Interdyscyplinarny.</u>	
<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
Działania: Kontynuacja działalności funkcjonującego na terenie gminy Zespołu Interdyscyplinarnego, przy uwzględnieniu zmian wynikających z nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z 2023 r.² Praca Zespołu Interdyscyplinarnego z pewnością przyczyni się do szybkiego, skoordynowanego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy domowej, jak również planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb danej rodziny. Zespół Interdyscyplinarny koordynować będzie także działania lokalnych instytucji, organizacji i osób fizycznych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy, celem bardziej skutecznego podejmowania i realizowania inicjatyw na rzecz przeciwdziałania przemocy. Koordynacyjna funkcja Zespołu Interdyscyplinarnego obejmować będzie m.in.: – kompleksową pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy, w tym powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych, – kierowanie osób poszkodowanych przemocą i osób stosujących przemoc do odpowiednich specjalistów, – kierowanie sprawców przemocy do programów korekcyjno-edukacyjnych;	<u>Wykonawca/Koordinator:</u> Zespół Interdyscyplinarny. <u>Wsparcie:</u> – GOPS, – GKRPA, – Urząd Gminy, – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, (zakłada się możliwość zrealizowania kompleksowej diagnozy, obejmującej szereg problemów z zakresu pomocy społecznej oraz zlecenie jej przeprowadzenia wyspecjalizowanemu podmiotowi zewnętrznemu).

² Charakterystyka działań Zespołu Interdyscyplinarnego – Rozdział IV.

– monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy, – podejmowanie działań w celu wydania zakazów zbliżania się przez sprawcę do ofiar przemocy, – realizacja procedury „Niebieskie Karty”, – współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w przypadku nałożenia się problemu przemocy domowej z uzależnieniem od alkoholu sprawcy, – przeprowadzenie diagnozy problemu przemocy na terenie gminy poprzez realizację badania społecznego, adresowanego do dorosłych mieszkańców gminy, a także dzieci i młodzieży. Badanie takie powinno dać jasną odpowiedź na pytania jaka jest rzeczywista skala problemu przemocy domowej, kogo ten problem najbardziej dotyczy, jakie czynniki sprzyjają przemocy, jakich działań lokalnych oczekują mieszkańcy, a także jakie kierunki pracy należy podejmować, aby ograniczać skalę zjawiska. – gromadzenie i rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, organizacji i osób udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej.	
<u>Wskaźniki:</u> – liczba zebranych informacji o placówkach pomocowych, – liczba osób skierowanych do specjalistów bądź do programów korekcyjno-edukacyjnych, – liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, – liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”, – liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, – liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych,	

- liczba rozszerzonych grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba osób (dorosłych i młodzieży) biorących udział w diagnozie, wykonana diagnoza (diagnozy),
- liczba działań podjętych w celu wydania zakazu zbliżania się,
- liczba osób (sprawców przemocy) wobec których podjęto skoordynowaną współpracę z GKRPA.

Cel strategiczny 2:

Zwiększenie zakresu działań profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
1) przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym nt. zjawiska przemocy oraz sposobów i miejsc pomocy osobom uwięzonym w przemoc, 2) publikowanie na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Urzędu Gminy informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwięzonych w zjawisko przemocy domowej, 3) rozpowszechnianie w lokalnym środowisku informacji o programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową (sprawców przemocy), 4) realizacja w szkołach zajęć profilaktyczno-edukacyjnych dotyczących przemocy oraz sposobów ochrony przed przemocą, 5) edukacja rodziców w zakresie komunikacji i metod wychowywania dzieci bez odwoływania się do przemocy,	<u>Wykonawca/Koordinator:</u> Zespół Interdyscyplinarny. <u>Wsparcie:</u> – GOPS, – Urząd Gminy, – GKRPA, – Placówki oświatowe, – PCPR (wsparcie), – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

6) promowanie wzorca budowania relacji partnerskich oraz rodzicielskich bez stosowania przemocy, 7) udział w ogólnopolskich, regionalnych lub powiatowych kampaniach profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych zapobieganiu i przeciwdziałaniu przemocy domowej.	
<u>Wskaźniki:</u> – liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych i edukacyjnych, – liczba kampanii informacyjnych, – liczba opublikowanych artykułów i informacji na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Urzędu Gminy, – liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych w szkołach, – liczba dzieci objętych tymi programami, – liczba spotkań edukacyjnych z rodzicami, – liczba rodziców uczestniczących w w/w spotkaniach.	
<u>Cel strategiczny 3:</u> <u>Zapewnienie profesjonalnej pomocy i należytego wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej.</u>	
<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
1) zapewnienie możliwości skorzystania z bezpłatnych porad radcy prawnego, psychologa oraz pracownika socjalnego. 2) skuteczna realizacja procedury „Niebieskie Karty”, m.in. poprzez pracę grup diagnostyczno-pomocowych, ukierunkowana na objęcie pomocą i wsparciem osób doświadczających przemocy oraz członków ich rodzin (głównie osoby zależne), 3) informowanie prokuratury/policji o podejrzeniu popełnienia przestępstw ściganych z urzędu, a związanych z przemocą domową,	<u>Wykonawca/Koordynator:</u> Zespół Interdyscyplinarny. <u>Wsparcie:</u> – GOPS, – GKRPA, – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, – KPP Jasło,

4) informowanie osób doznających przemocy o możliwościach profesjonalnej (psychologicznej, prawnej, pedagogicznej, socjalnej itp.) pomocy dla mieszkańców gminy Jasło,	– Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
5) zapewnienie pomocy w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy.	– Ośrodek Interwencji Kryzysowej, – Ośrodek Psychoterapii w Jasle

Wskaźniki:

- liczba udzielonych informacji, porad i konsultacji prawnych,
- liczba prowadzonych procedur „Niebieska Karta”,
- liczba osób objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- liczba „Niebieskich Kart”, zamkniętych ze względu na ustanie przemocy i zrealizowanie planu pomocy rodzinie,
- liczba „Niebieskich Kart”, zamkniętych z uwagi na brak zasadności podejmowania działań,
- liczba osób skierowanych do specjalistycznych ośrodków wsparcia,
- liczba zgłoszeń o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu,
- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-C”,
- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny,
- liczba osób wobec, których podjęto działania monitorujące, po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.

Cel strategiczny 4:

Zwiększenie skuteczności działań wobec osób stosujących przemoc domowa.

<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
1) skuteczna realizacja procedury „Niebieska Karta” m.in. poprzez pracę grup diagnostyczno-pomocowych, 2) inicjowanie działań przez ZI wobec sprawców przemocy domowej, w tym dokumentowanie przypadków występowania przemocy domowej,	<u>Wykonawca/Koordynator:</u> Zespół Interdyscyplinarny.

3) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową 4) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia (art. 66c Kodeksu Wykroczeń), 5) w przypadku sprawcy, który jednocześnie nadużywa alkoholu, podjęcie skoordynowanych działań z GKRPA.	<u>Wsparcie:</u> – GOPS, – GKRPA, – Placówki oświatowe, – KPP Jasło, – Ośrodek Interwencji Kryzysowej.
<u>Wskaźniki:</u> – liczba osób objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, – liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-D”, – liczba złożonych wniosków grupy diagnostyczno-pomocowej do Zespołu Interdyscyplinarnego o skierowanie osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych, – liczba osób, które zostały skierowane przez Zespół Interdyscyplinarny do uczestnictwa w w/w programie, – liczba osób, które ukończyły programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową – liczba wniosków grupy diagnostyczno-pomocowej do Zespołu Interdyscyplinarnego o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, – liczba osób skierowanych do GKRPA, – liczba zastosowanych przez Policję nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia oraz zastosowanych zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.	

<u>Cel strategiczny 5:</u> <u>Objęcie działaniami profilaktycznymi oraz odpowiednim wsparciem rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy.</u>	
<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
1) wytypowanie rodzin, które ze względu na występowanie w nich czynników ryzyka pojawienia się przemocy, winny być objęte działaniami profilaktycznymi i wszechstronnym wsparciem, 2) prowadzenie pracy socjalnej, 3) objęcie pomocą asystenta rodziny, 4) współpraca z rodzinnymi kuratorami sądowymi w zakresie realizacji działań pomocowych dla rodzin, 5) współpraca z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi, oferującymi pomoc rodzinie dysfunkcyjnej, zagrożonej przemocą.	<u>Wykonawca/Koordynator:</u> Zespół Interdyscyplinarny. <u>Wsparcie:</u> – GOPS, – GKRPA, – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.
<u>Wskaźniki:</u> – liczba rodzin zagrożonych przemocą, wytypowanych do objęcia działaniami profilaktycznymi i wsparciem, – liczba zagrożonych rodzin objętych pracą socjalną, – liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, – liczba konsultacji z kuratorami sądowymi dotyczących pomocy osobom/rodzinom zagrożonym przemocą, – liczba osób z w/w rodzin skierowanych do placówek świadczących pomoc psychologiczną, – liczba działań profilaktycznych i pomocowych na rzecz rodzin zagrożonych przemocą, podjętych wspólnie z podmiotami zewnętrznymi.	

<u>Cel strategiczny 6:</u> <u>Wzrost kompetencji służb i osób zajmujących się</u> <u>przeciwdziałaniem przemoc domowej.</u>	
<u>Działania:</u>	<u>Wykonawca/wsparcie:</u>
1) organizowanie/finansowanie szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego (ZI) i Grup diagnostyczno-pomocowych (GDP), dotyczących praktycznych aspektów funkcjonowania ZI, w tym realizacji w praktyce procedury „Niebieskie Karty”, 2) organizowanie lub finansowanie szkoleń specjalistycznych z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy dla osób zajmujących się pracą z osobami uwięzłymi w przemoc, 3) zakup literatury fachowej, poradników.	<u>Wykonawca/Koordynator:</u> Zespół Interdyscyplinarny. <u>Wsparcie:</u> – GOPS, – GKRPA, – Urząd Gminy, – Służba zdrowia, – Placówki oświatowe.
<u>Wskaźniki:</u> – liczba zorganizowanych szkoleń dla członków ZI i GDP, – liczba osób uczestniczących w szkoleniach, – liczba szkoleń specjalistycznych dla osób zajmujących się pracą z osobami/rodzinami uwięzłymi w przemoc, – liczba osób uczestniczących w ww. szkoleniach, – liczba zakupionych poradników/ podręczników itp.	

IV. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Wspomniana już nowelizacja³ ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z 2023 r., w znaczący sposób rozszerzyła i zmodyfikowała działalność Zespołów Interdyscyplinarnych (dalej w niniejszym Rozdziale: ZI). W art.9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (dalej w niniejszym Rozdziale: ustawa) wprowadzono szereg szczegółowych rozwiązań dotyczących funkcjonowania Zespołów Interdyscyplinarnych. Dodatkowo, art. 16 ustawy nowelizującej nakazuje rozwiązanie dotychczasowych Zespołów i powołanie nowych (zgodnie z nowymi zasadami). W konsekwencji, konieczne jest przedstawienie zasad powoływania i funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego (w tym również grup diagnostyczno-pomocowych).

1. Powoływanie i skład ZI

Art. 9a ust. 1 ustawy wskazuje wprost, że „*gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym*”. Kolejno, w ust. 2 wskazano, że ZI powoływany jest przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- 2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 3) Policji;
- 4) oświaty;
- 5) ochrony zdrowia;
- 6) organizacji pozarządowych.

W skład ZI wchodzi także kuratorzy sądowi. Dodatkowo, w skład Zespołu wchodzi także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową.

³ Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 535).

W skład Zespołu mogą wchodzić także prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów niż określone powyżej, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Rada Gminy określi, w drodze uchwały, tryb i sposób powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

Na pierwszym posiedzeniu ZI, członkowie Zespołu powołują ze swojego grona Przewodniczącego. Zespół wybiera również Zastępcę Przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, który wykonuje obowiązki powierzone mu przez Przewodniczącego Zespołu i zastępuje go w czasie nieobecności.

Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego w szczególności:

- 1) kieruje pracami zespołu interdyscyplinarnego;
- 2) organizuje pracę zespołu interdyscyplinarnego;
- 3) reprezentuje zespół interdyscyplinarny na zewnątrz.

Członkowie ZI, w terminie 12 miesięcy od dnia ich powołania w skład Zespołu, przechodzą obowiązkowe szkolenie, realizowane przez samorząd województwa (zadanie własne samorządu województwa, zgodnie z art. 6 ust. 6 pkt 4 ustawy).

2. Funkcjonowanie i działalność ZI

Pierwsze posiedzenie Zespołu Interdyscyplinarnego zwołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta. Kolejne posiedzenia ZI są już zwoływane przez Przewodniczącego.

Posiedzenia ZI odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na dwa miesiące. O terminie posiedzenia ZI jego członkowie są informowani z 7-dniowym wyprzedzeniem.

Udział w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego jest obowiązkowy. Członek ZI, który nie może uczestniczyć w posiedzeniu Zespołu, informuje Przewodniczącego Zespołu o przyczynach swojej nieobecności w terminie co najmniej 2 dni roboczych przed zaplanowanym posiedzeniem tegoż Zespołu. Jednakże, niedotrzymanie tego terminu może być usprawiedliwione szczególnymi okolicznościami, w tym obłożną chorobą członka ZI lub innym zdarzeniem losowym.

W przypadku co najmniej trzykrotnej nieusprawiedliwionej nieobecności członka Zespołu na posiedzeniu Przewodniczący informuje podmiot, który ten członek reprezentuje, o jego

nieobecności (na piśmie lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną). .

Zgodnie z art. 9a ust. 7c ustawy „w uzasadnionych przypadkach zespół interdyscyplinarny realizuje działania, o których mowa w art. 9b ust. 1 i 2, za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną”.

Zespół Interdyscyplinarny opracowuje i przyjmuje regulamin określający szczegółowe warunki swojego funkcjonowania, jak również tryb oraz sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego (a także grup diagnostyczno-pomocowych) wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta a podmiotami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu. Porozumienia te określają w szczególności sposób i formę wymiany informacji, a także kwestie dotyczące uczestnictwa członków grup diagnostyczno-pomocowych w posiedzeniach i pracach tych grup.

Obsługę organizacyjno-techniczną i finansową Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej (bądź centrum usług społecznych w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej).

Zagadnienia związane z przetwarzaniem danych osobowych przez ZI bądź grupy diagnostyczno-pomocowe, określa art. 9c ustawy (szczególnie do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy realizacji powierzonych zadań – ust. 2, jak również złożenia stosownego oświadczenia – ust. 3).

3. Zadania ZI

Zgodnie z art. 9b ust. 1 ustawy, Zespół realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. W ust. 2 tego przepisu, wskazano, że do zadań Zespołu należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 ustawy, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a ustawy – tzn. przekazanie dokumentacji, w przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

Jeżeli osobą stosującą przemoc domową jest funkcjonariusz Policji bądź żołnierz Żandarmerii Wojskowej, Zespół Interdyscyplinarny informuje odpowiednio: komendanta właściwej jednostki organizacyjnej Policji bądź komendanta właściwej jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej, o złożeniu zawiadomienia, o którym mowa w pkt 10.

Procedura „Niebieskie Karty” realizowana jest zgodnie z regulacjami określonymi w art. 9d, 9e, 9f oraz 9h ustawy oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”⁴.

⁴ Zgodnie z art. 22 ustawy nowelizującej z 2023 r., rozporządzenie to zachowuje swoją moc do czasu wydania nowego rozporządzenia na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy, nie dłużej jednak niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej (tj. do dnia 22 grudnia 2023 r.).

4. Grupy diagnostyczno-pomocowe

Grupy diagnostyczno-pomocowe są podmiotami, które zastąpiły dotychczasowe grupy robocze. Zgodnie z art. 9a ust. 10, grupę diagnostyczno-pomocową powołuje Zespół Interdyscyplinarny w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej.

Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupę diagnostyczno-pomocową niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia otrzymania zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej. Prace w ramach grup diagnostyczno-pomocowych są prowadzone w zależności od potrzeb wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

W skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi obligatoryjnie:

- 1) pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;
- 2) funkcjonariusz Policji.

W sprawach osób stosujących przemoc domową, pozostających pod dozorem lub nadzorem kuratora sądowego, w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także zawodowy kurator sądowy lub wskazany przez kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej społeczny kurator sądowy.

Dodatkowo, w skład grupy diagnostyczno-pomocowej mogą także wchodzić:

- pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- asystent rodziny;
- nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;
- osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;
- przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.
- pedagog, psycholog lub terapeuta, będący przedstawicielami podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w skład ZI.

W sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także żołnierz Żandarmerii Wojskowej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza gdy udział żołnierza Żandarmerii Wojskowej nie jest możliwy, w skład grupy diagnostyczno-pomocowej może wchodzić inna osoba wskazana przez przełożonego osoby stosującej przemoc domową lub jej przełożony.

Poszerzenie składu grupy diagnostyczno-pomocowej o dodatkowe osoby, następuje na wniosek obligatoryjnych członków tej grupy (pracownik socjalny, funkcjonariusz Policji bądź żołnierz ŻW).

Członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej są obowiązani podnosić swoje kompetencje poprzez uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez samorząd województwa, w szczególności w zakresie pracy z osobą doznającą przemocy domowej oraz osobą stosującą przemoc domową.

Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:

- a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Wnioski grupy diagnostyczno-pomocowej, o których mowa w pkt 5 i 6, są dla ZI wiążące.

Do zadań pracownika socjalnego powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą doznającą przemocy domowej i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami.

Z kolei do zadań funkcjonariusza Policji powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą stosującą przemoc domową.

W przypadku niepotwierdzenia informacji o stosowaniu przemocy domowej grupa diagnostyczno-pomocowa odstępuje od dalszych działań, co jest dokumentowane w formie pisemnej i elektronicznej

5. Skierowanie osoby stosującej przemoc do uczestnictwa w programach pomocowych

Jednym z uprawnień grup diagnostyczno-pomocowych jest występowanie do Zespołu Interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową (art. 9b ust. 8 pkt 5, które to wnioski, zgodnie z ust. 4 tegoż przepisu są dla ZI wiążące).

Po rozpatrzeniu wskazanego wniosku, Zespół Interdyscyplinarny:

- 1) informuje osobę stosującą przemoc domową o skierowaniu jej do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 2) informuje osobę stosującą przemoc domową o podmiocie, który realizuje program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową lub program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową;
- 3) zobowiązuje osobę stosującą przemoc domową do zgłoszenia się, w terminie 30 dni od dnia doręczenia skierowania, do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla

osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;

- 4) poucza osobę stosującą przemoc domową o obowiązku niezwłocznego dostarczenia grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczeń (o których mowa w art. 4 ust. 6 pkt 2 i 4 ustawy);
- 5) poucza osobę stosującą przemoc domową, że w przypadku nieusprawiedliwionego niewykonywania przez nią obowiązków określonych w art. 4 ust. 6 ustawy, w tym niedostarczenia zaświadczeń (o których mowa art. 4 ust. 6 pkt 2 i 4 ustawy), zostanie złożone zawiadomienie o popełnieniu wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 6) zawiadamia właściwego starostę o skierowaniu osoby stosującej przemoc do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową oraz występuje z wnioskiem o przekazanie danych dotyczących terminów realizacji tych programów;
- 7) zawiadamia grupę diagnostyczno-pomocową o skierowaniu osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.

Grupa diagnostyczno-pomocowa po upływie terminu określonego w ww. pkt 3 (tj. 30 dni) wzywa dwukrotnie, w odstępach maksymalnie 30-dniowych, osobę stosującą przemoc domową do przedstawienia zaświadczenia o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, w terminach określonych w przepisach ustawy .

W przypadku niedostarczenia grupie diagnostyczno-pomocowej wskazanego zaświadczenia w terminie 90 dni od dnia doręczenia skierowania (o którym mowa w ww. pkt 3), albo niedostarczenia zaświadczenia, o ukończeniu stosownego programu korekcyjno-edukacyjnego bądź psychologiczno-terapeutycznego w terminie 30 dni od dnia ukończenia programu, grupa diagnostyczno-pomocowa niezwłocznie występuje do zespołu interdyscyplinarnego o złożenie zawiadomienia, o którym mowa w ww. pkt 6 (tj. zawiadomienia do właściwego staroty).

V. REALIZACJA PROGRAMU ORAZ FINANSOWANIE

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania oraz ochrony ofiar przemocy domowej zakłada przede wszystkim koordynację i spójność działań, w tym sprawny i płynny przepływ informacji między partnerami – jednostkami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, policją, instytucjami oświaty, kultury, sportu, organizacjami pozarządowymi i innymi zajmującymi się przemocą domową.

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest zatem uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w stworzeniu systemu umożliwiającego rodzinie uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy, by sama stawiała się niezależna, wydolna i zaradna.

Przy opracowaniu Programu dokonano wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy w kontekście przewidywanych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, stosując analizę SWOT, określając skalę problemu przez informacje wynikające m.in. z Diagnozy Problemów Społecznych.

Wobec powyższego, mając również na uwadze treść art. 9a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, **niniejszy Program będzie realizowany, a także zarządzany, przez Zespół Interdyscyplinarny** (Rozdział IV). Trzeba jednak zaznaczyć, że wskazany przepis (art. 9a ust. 1), stanowi iż to gmina podejmuje działania a rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, **w szczególności** w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. W konsekwencji należy podkreślić konieczność ścisłej i skoordynowanej współpracy między wszystkimi jednostkami gminy, które mogą udzielić wsparcia Zespołowi Interdyscyplinarnemu – przede wszystkim podmioty wskazane jako zasoby instytucjonalne gminy (Rozdział II.4).

Program realizowany będzie w okresie od 31 października 2023 roku do 31 grudnia 2026 roku.

Źródłem finansowania zadań zawartych w niniejszym Programie są środki własne Gminy oraz środki z budżetu państwa i województwa przeznaczone na realizację programu. Możliwym jest również pozyskanie środków zewnętrznych. Wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być również przeznaczane na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej (w rodzinach z problemem alkoholowym).

VI. PROGNOZA ZMIAN

W związku z przedstawionym Celem Głównym, a także Celami Szczegółowymi, zakłada się, iż realizacja Programu w latach 2024-2026 przyczyni się do:

- zmniejszenia ilości zachowań przemocowych,
- pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej,
- zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej,
- bardziej efektywnej pomocy osobom uwięzionym w przemoc,
- zapobieganiu nowym incydentom przemocy poprzez objęcie opieką rodzin zagrożonych przemocą domową,
- ochrony ofiar przemocy poprzez realizację procedury Niebieskie Karty, a także wsparcie prawne i psychologiczne,
- usprawnienia systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową,
- wzrostu wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy, sposobów ochrony przez przemocą oraz miejsc udzielających pomocy osobom i rodzinom uwięzionym w przemoc,
- zwiększenia zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy,
- zbudowania sprawnego i efektywnego systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą domową.

VII. MONITORING I EWALUACJA

Niniejszy Program realizowany i monitorowany będzie przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Jasło. Monitorowanie odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie danych uzyskanych za każdy rok realizacji programu, tj.:

- instytucji pomagających osobom doznającym przemocy domowej,
- form udzielanej pomocy ofiarom przemocy domowej,
- form działań kierowanych do sprawców przemocy domowej.

Wskaźnikami ewaluacji będą:

- liczba interwencji domowych z powodu przemocy domowej,
- liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
- liczba sprawców przemocy domowej,
- liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”,
- pozostałe wskaźniki określone w ramach opisywanych działań,
- dane dotyczące odbioru zajęć, form pomocy, zmian postaw, zebrane przez wykonawców zadań.

Ewaluacja pozwoli na dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w gminie, a także zwiększenie dostępności działań pomocowych i interwencyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Ewaluację Programu prowadzić będzie także Zespół Interdyscyplinarny, we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi Program. Jednocześnie, Zespół Interdyscyplinarny corocznie przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

ZAKOŃCZENIE

Przemoc domowa nie powinna nigdy mieć miejsca, a rodzina powinna zapewniać bezpieczeństwo i warunki sprzyjające harmonijnemu rozwojowi wszystkim jej członkom. Jednoznacznie odnosi się do tego faktu również polskie prawo, uznając przemoc domową za przestępstwo. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych drugiego człowieka, powodować jego bólu i cierpienia. W sposób szczególny to sformułowanie odnosi się do osób bliskich (członków rodziny). Mając świadomość faktu, że zapewne przemoc domowa nigdy całkowicie nie zniknie, należy podejmować systematyczne i skoordynowane działania mające na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Opracowany Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej pozwoli na dążenie do osiągnięcia tegoż celu.

Osiągnięcie zawartych w Programie celów strategicznych możliwe będzie przy dobrej i sprawnej współpracy jednostek podmiotów działających na rzecz osób i rodzin zagrożonych/dotkniętych przemocą.

Niniejszy Program nie jest dokumentem zamkniętym, i jako taki może podlegać przyszłym modyfikacjom, w zależności od pojawiających się nowych danych, potrzeb i możliwości.